

3. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50, зареєстр. в Мін. юстиції України 19 лютого 2016 р. за № 260/28390.

4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII.

5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII.

6. Спеціальна техніка: основні поняття, терміни та визначення : навчальний посібник / М.В. Кобець, Б.В. Жуков, П.П. Артеменко. Київ : Аванпост-Прим, 2013. 189 с.

Ковальова Ольга Вікторівна,

завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки
Донецького державного університету
внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день повноцінне досудове розслідування важко уявити без застосування засобів інформаційного забезпечення. Останнє задовольняє потреби суб'єктів кримінального провадження у процесі пізнавальної діяльності, однією з основних форм якої є доказування. Не можна оминати увагою те, що інформаційне забезпечення відіграє важливу роль і для оперативно-розшукової діяльності. Засади застосування засобів інформаційного забезпечення для реалізації завдань, покладених на оперативно-розшукову діяльність чітко викладені як у кримінальному процесуальному законодавстві, так і у інших суміжних нормативно-правових актах держави, однак окремі особливості залишаються регламентованими не в повній мірі. Прикладом є інформаційне забезпечення документування злочинів.

Чинний Закон України «Про Національну поліцію» у ст. 25 закріплює, що Національна поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень. Національна поліція в рамках інформаційно-аналітичної діяльності: 1) формує бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ; 2) користується базами (банкми) даних Міністерства внутрішніх справ та інших державних органів;

3) здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу; 4) здійснює інформаційну взаємодію з іншими державними органами України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями [1]. Документування під час здійснення оперативно-розшукової діяльності є одним із основних способів забезпечення досудового розслідування доказовою базою, достатньою для притягнення винної особи до кримінальної відповідальності. Вчені активно використовують термін «документування під час оперативно-розшукової діяльності» для позначення процесу фіксації фактичних даних про різні види кримінальних правопорушень. Це стосується, зокрема, злочинів у сфері інтелектуальної власності, авторських та суміжних прав [2; 3], банківського кредитування [4], незаконного обігу наркотичних засобів [5]; проведення оперативного пошуку підрозділами карного розшуку [6].

Із прийняттям у 2012 році чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), як здається, оперативно-розшуковій діяльності почали приділяти більше уваги і віддавати належне значення. Що стосується процесу документування, у процесуальному законодавстві чітко та вичерпно не регламентовані його особливості, як, до речі, і у Законі від 18 лютого 1992 року № 2135-ХІІ «Про оперативно-розшукову діяльність». Єдиним цікавим в цьому контексті положенням є п. 2 ч. 1 ст. 8, в якій вказано, що оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених підстав надається право: проводити контрольовану поставку та контрольовану і оперативну закупку товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь. Проведення контрольованої поставки, контрольованої та оперативної закупа здійснюється згідно з положеннями статті 271 КПК України у порядку, визначеному нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, Бюро економічної безпеки України, Служби безпеки України, погодженими з Офісом Генерального прокурора та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України. В п. 18 ч. 1 цієї ж норми визначено право підрозділів створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи [7]. Що стосується п. 2 ч. 1 ст. 8 Закону, варто звернути увагу на те, що законодавець вказує, що проведення контрольованої поставки, а також відповідних закупа проводиться у порядку, передбаченому ст. 271 КПК України. При цьому зазначена норма не містить терміну «документування», або аналогічних варіантів. Про документування та його інформаційне забезпечення як таке не ведеться мова і під час викладення особливостей проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Таким чином, необхідно звернути увагу на певне необ'єктивне ігнорування необхідності нормативно-правового регламентування порядку та особливостей проведення процесу документування оперативно-розшукової діяльності, у тому числі – в частині застосування засобів інформаційного забезпечення. Отже, в контексті цієї думки очевидним стає те, що документування входить як у забезпечення процесу доказування, так і у пізнавальну діяльність в межах досудового розслідування. Більше того, документування оперативно-розшукової діяльності не можливо реалізувати без застосування заходів інформаційного забезпечення, котрі як сприяють процесу розслідування, так і удосконаленню та поповненню масивів, покладених в його основу.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
2. Шевчук О.О. Способи скоєння злочинів, пов'язаних із порушенням прав інтелектуальної власності, та особливості їх документування підрозділами ДСБЕЗ МВС України. *Митна справа*. 2013. № 5 (2.2). С. 63–65.
3. Попов А.П. Актуальні проблеми виявлення та документування правопорушень авторських та суміжних прав, що вчиняються у сфері відтворення та розповсюдження аудіовізуальних творів. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. Ч. 1. С. 187–193.
4. Сухорада І.О. Методологія та сучасний стан наукових досліджень документування злочинів у сфері банківського кредитування оперативними підрозділами. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*, 2014. № 4. С. 157–169.
5. Саковський А.А. Особливості документування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та їх аналогів. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (18). С. 49–59.
6. Біляєв В.О. Актуальні питання тактики документування злочинної діяльності підрозділами карного розшуку при проведенні опитування під час оперативного пошуку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 462–469.
7. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 року. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>